

Sancti Gregorii Papæ Primi Cognomento Magni Opera

In Tres Tomos Distributa. Ex quamplurimis MSS. Codicibus emendata ;
Additæ Sunt Quædam Notæ in Dialogos & Epistolas ejusdem S. Gregorii

Gregor <I., Papst>

Lutetia Parisiorum, 1675

Homilia XII. Et facta est super me manus Domini, & dixit ad me: Surgens egredere in campum, & ibi loquat tecum. Et surgens egressus sum in campum, & ecce ibi gloria Domini stabat, quasi gloria quam ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74915)

ad terrena toleranda componat. Pensate ergo, fratres charissimi, quantus speculatori labor sit & ad sublimia cor tendere, & hoc repente ad ima revocare: & in sublimitate cognitionis intimam extenuare animum, & propter exteriores causas proximorum, ut ita dicam, subito in cogitatione grossescere. Non ergo mihi modò necesse est Prophetæ verba exponere, sed meam coram vobis miseriam desistere. Unde peto, ut vestra me oratio talem faciat, qualis & mihi valeam & vobis prodesse. Potens est indigno mihi & infirmo ex vestra intercessione ista tribuere, qui ex sua pietate pro nobis dignatus est infirmari. Virtus enim Dei est atque sapientia, quæ nostram infirmitatem sumpsit, ut ex sua nos firmitate roboraret, Jesus Christus Dominus noster: qui vivit & regnat cum Deo Patre in unitate Spiritus sancti, per omnia sæcula sæculorum, Amen.

1. Cor. 1. 6

HOMILIA XII.

Ezec. 11. vers. 22.

Et facta est super me manus Domini, & dixit ad me: Surgens egredere in campum, & ibi loquar tecum. Et surgens egressus sum in campum, & ecce ibi gloria Domini stabat, quasi gloria quam vidi juxta flumen Chobar: & cecidi in faciem meam. Et ingressus est in me spiritus, & statuit me super pedes meos, & locutus est mihi, & dixit ad me: Ingredere, & includere in medio domus tua. Et tu fili hominis, ecce data sunt super te vincula, & ligabunt te in eis, & non egredieris in medio eorum: & linguam tuam adhaerescere faciam palato tuo, & eris mutus, nec quasi vir oburgans: quia domus exasperans est. Cum autem locutus fuero tibi, aperiam os tuum, & dices ad eos: Hac dicit Dominus Deus: Qui audit, audiat, & qui quiescit, quiescat: quia domus exasperans est. Et tu fili hominis, sume tibi laterem, & pones eum coram te, & describes in eo civitatem Hierusalem: & ordinabis adversus eam obsidionem, & edificabis munitiones, & comportabis aggerem, & dabis contra eam castra, & pones arietes in egro. Et tu sume tibi sartagine ferream, & pones eam in murum ferreum inter te & civitatem: & obfirmabis faciem tuam ad eam, & erit in obsidionem, & circumdabis eam. Signum est domui Israël.

Cap. IV.

1. Tim. 10. d

Exod. 19. Mat. 5. a

Servata veritate historię, divina eloquia aliquando ex tempore, aliquando ex loco causas designant, quas aperto sermone non indicant. Ex tempore etenim, sicut predicante Judæis Domino per Evangelistam dicitur: *Hiems erat.* Inter illa enim mysteria quæ Veritas loquebatur, quid causæ fuit ut nomen hiemis adderetur, nisi ut per qualitatem temporis ostenderet frigus cordis? Quia & cum verba veritatis acciperent, frigida Judæorum corda remanebant. Aliquando verò ex loco, sicut carnali Israëlítico populo, descendente de monte Moysi, lex in campetribus data est; & sanctis Apostolis Dominus in monte sedens, summa & spiritualia præcepta locutus est: ut ex locis videlicet monstraretur, quia & illis tanquam carnalibus mandata minima dabantur in valle terrarum; & isti tanquam spirituales & sancti in monte mandata cælestia audirent: quatenus aperte monstraretur, quod ascendentes corde ad cælestia, infima mundi relinquerent, & in mentis cultu, Greg. Tom. I.

A mine starent. Unde nunc Ezechiel propheta jubente Deo quibus in locis hæc egerit describit, ut per locorum qualitates indicet, quid in posterum de prophetiæ mysteriis sequeretur. Ecce enim ait: [*Facta est super me manus Domini, & dixit ad me: Surgens egredere in campum, & ibi loquar tecum.*] Quid est hoc, quod prius Dominus in medio Israëlitarum locutus ad Prophetam suum fuerat, & tamen postmodum dicit: [*Egredere in campum, & ibi loquar tecum,*] nisi quod prophetiæ suæ gratiam & prius Judææ infundere, & hanc postmodum dignatus est in latitudine Gentium demonstrare? Neque enim immeritò per campum Gentilitas designatur, quæ longè lateque, id est, in universo mundo distenditur. Ubi & subditur: [*Et surgens egressus sum in campum, & ecce ibi gloria Domini stabat, quasi gloria quam vidi juxta flumen Chobar.*] In campo gloriam Domini Propheta vidit, quam juxta flumen Chobar in medio Israëlitarum viderat: quia ipsa ejus majestas Gentibus apparuit, quæ prius se electis in Judaico populo revelante spiritu declaravit. Sequitur: [*Et cecidi in faciem meam.*] Visà gloriâ Domini in faciem suam Propheta cadit, quia quamvis homo ad intelligenda sublimia cleveretur, ex contemplatione tamen majestatis Dei, infirmitatem suæ conditionis intelligit: & quasi statum non habet, qui se ante Dei oculos esse cinerem & pulverem videt. Sequitur: [*Et ingressus est in me spiritus, & statuit me super pedes meos.*] Cum nos humiliter Deo sternimus, cum esse nos pulverem cineremque cognoscimus, cum infirmitatem conditionis pensantes, statum rigiditatis & superbiæ non habemus, omnipotens Deus per statum nos spiritum levat, & super pedes nostros statuit: ut qui humiliter apud nos ex infirmitatis nostræ cogitatione jacuimus & jacemus, in bono post opere quasi super pedes ex rectitudine stemus. Quod cur in campo de Propheta agitur, nisi ut specialiter designetur, quia etiam electis gentium Spiritus sanctus dandus esset, qui eos quos assumeret, & prius à superbiæ suæ statu deiceret, & postmodum super pedes suos, id est, super bona opera solidaret? Sicut per Paulum dicitur: *Remissas manus & dissoluta genua erigite, & gressus rectos facite pedibus vestris.* Sequitur: [*Et locutus est mihi, & dixit ad me: Ingredere & includere in medio domus tua.*] Quid est, quod de medio Israëliti populi Propheta ad campum educitur, atque ad domum postea de campo revocatur, nisi quod prædicationis gratia à Judaico populo ablata, in latitudine Gentilitatis asperfa est? Sed tamen quia in fine mundi Judæi ad fidem redeunt, quasi ad domum Propheta reducit, ut in suo populo rursus prædicatio inhabet, quæ modò velut in campo ita diversis gentibus fulget. Scriptum quippe est: *Donec Roma & plenitudo gentium subintraret, & sic omnis Israël salvus fieret.* Quia & per Prophetam alteram dicitur: *Si fuerit numerus filiorum Israël quasi arena maris, reliqua salva fient.* Exeat ergo Propheta de medio populi ad campum, de campo redeat ad domum, ut prædicatio quæ in Judæa facta est, egrediatur inter gentes, & repletis fide gentibus, recipiat Judæa spiritualis doctrinæ dona, quæ amisit. Includi autem Propheta in medio domus suæ præcipitur: quia Antichristi tempore ab eis gentibus quæ in infidelitate remanserint, plebs conversa Judæorum, duris persecutionibus angustabitur. Unde scriptum est: *Atrium autem quod est extra templum, ejice foras, & ne memineris illud, quoniam datum est gentibus, & civitatem sanctam calcabunt mensibus quadraginta duobus.* [*Et tu fili hominis, ecce data sunt super te vincula, & ligabunt te in eis, & non egredieris in medio eorum: & linguam tuam adhaerescere faciam palato tuo, & eris mutus, nec quasi vir oburgans: quia domus exasperans est.*] Quæ videlicet verba si per typicæ expositionis ordinem sequimur, Propheta

B

C

D

E

Hebr. 12. 2

Rom. 11. d

Osee 5. e

Apoc. 11. 2

in domo sua vincula sulcipit & ligatur; quia in extremis quum Judæa crederet, gravissimas Antichristi tempore persecutiones sentit, ita ut prædicationes ejus ministri iniquitatis non recipiant, sed resistendo has vinculis dolorum premant. Et in medio eorum non egreditur; quia ad corda pravorum prædicationis non pervenit, dum lingua bonorum ligata tribulationibus tacet. Erunt etenim tunc multi ex Judæis infidelibus, qui eosdem ipsos qui ex Judæis crederent, persequuntur. Unde & notandum est, quod hinc quoque dicitur, quia in domo sua vincula Propheta sustineat, ut videlicet designetur quoniam ex ipso suo genere Judæa cum fidelis fuerit, tribulationem persecutionis portet. Dum enim Unigenitus summi Patris incarnatus ac mortuus resurrexisset, atque ad caelos ascendisset, non creditur, sicut per sacræ scripturæ paginas prædicatur, nimirum apud eos prophetia ligata erit. Quæ si ita ut dicta est, in eorum intellectum decurreret, quasi gressus liberos suæ prædicationis habuisset. Reprobis ergo tunc prædicatorum scientia tacere compellitur. Unde & hic subditur: [*Et linguam tuam adhaerescere faciam palato tuo, & eris mutus, nec quasi vir objurgans: quia domus exasperans est.*] Sed quia Enoch & Elia prædicante, multi ex his qui tunc ex Judæis in infidelitate remanserint, ad cognitionem veritatis redeunt, sicut de eodem Elia dicitur: *Elias venit, & ipse restituet omnia*: qui utriusque per Zachariam duæ olivæ, & per Joannem duo candelabra nominantur, rectè hinc quoque subjungitur: [*Cum autem locutus fuero tibi, aperiatur os tuum, & dices ad eos: Hæc dicit Dominus Deus.*] Tunc enim velut in extremo os Prophetæ aperitur, cum in prædicatione Enoch & Elia à Judæis ad fidem redeuntibus prophetia sacri eloquij de Christo fuisse cognoscitur. Sed quia hæc typicè diximus, nunc verba eadem charitati vestræ moraliter disse-ramus. Quid enim est, quod exire Propheta ad campum jubetur, nisi quod unusquisque qui prædicat, propter eos quos extra se posuit corrigat, atque ab iniquitate compescat, loquendo ad campum exit? Ibi que gloriam Domini videt; quia tantò largius doctrinæ gratiam percipit, quantò se in labore prædicationis ex amore proximorum rendit. Foras ergo exeundo in altam visionem ducitur; quia unde in alienis cordibus ignorantia cæcitatem ministerio suæ locutionis illuminat, inde eum superna gratia in altiore intelligentiam exaltat. Sed quia semper prædicator debet ad mentem recurrere, humilitatem atque munditiam intrinsecus custodire; post campum necesse est ut ad domum redeat, quatenus in his quæ dicit, qualis etiam ipse sit intra conscientiam agnoscat. Si enim aut hoc quod loquitur, minimè custodit; aut de his quæ loquitur, temporalem gloriam requirit; loquendo quidem ad campum exit, sed non cogitando semetipsum, ad domum redire contemnit. Accepto etenim spiritu, in medio domus includimur, quando per ejus gratiam ad discutienda mentis nostræ secreta revocamur, ut apud seipsum in Deo animus quiescat, & non jam per exteriores concupiscentias in appetitu laudis & gloriæ, cogitationis mobilitate discurrat. De hac domo cordis cuiusdam sanato per semetipsam Veritas dicit: *Tolle grabatum tuum, & vade in domum tuam.* Per grabatum quippe, in quo carnis est requies, ipsa caro signatur: Per domum verò, conscientia figuratur. Et quia quum mente mortui in vitiis jacemus, in carnis delectatione quiescimus, infirmi portamus in lecto: quum verò sanati fuerimus mente, ut jam pulsantibus carnis vitiis resistamus, necesse est ut & tentationum contumelias de nostra carne toleremus. Egro itaque ad salutem reducto præcipitur: *Tolle grabatum tuum, id est, porta lectum in quo portatus es: quia necesse est ut sanatus quisque portet contu-*

Matt. 17.
Zach. 4. a
Apoc. 11. a

Joan. 5. b
Marc. 2. a
August. in
Joan. 1. a. b.
17.

A meliam carnis, in qua prius jacebat egrotus. Quid est ergo dicere: *Tolle grabatum tuum, & vade in domum tuam*; nisi, porta tentationes carnis, in quibus haecenus jacuisti, ac revertere ad conscientiam tuam, ut videas quæ fecisti: Propheta itaque post campum in domo includi præcipitur, ut prædicator semper post gratiam doctrinæ quam proximis ministrat, ad conscientiam redeat, seque ipsum subtili examinatione discutiat; ne de his quæ foris prædicat, aliquid ipse apud se intrinsecus transitoria laudis quarat. Unde & per Salomonem dicitur: *Bibe aquam de cisterna tua, & sumentes putei tui. Deriventur fontes tui foras, & in plateis aquas divide, habeto eas solus, nec sint alieni participes tui.* Valde autem contraria ista esse videntur quæ dicit: *Deriventur fontes tui foras, & in plateis aquas divide*; cum proinus adjungit: *Habeto eas solus, nec sint alieni participes tui.* Quo modo enim aquam scientiæ solus habere poterit, si hanc in plateis dividit? Quo modo alieni aquæ ejus participes non sunt, si fontes illius foras derivantur? Sed cum prædicamus populis, nimirum in plateis aquas dividimus: quia in auditorum multitudinem scientiæ verba dilatamus. Cum verò nos, adjuvante divina gratia intrinsecus custodimus, & ne maligni spiritus qui jure à nobis alieni sunt quia sortem beatitudinis perdiderunt, nobis in elatione subripiant, sollicitudine cauta circumspicimus, soli habemus aquas quas in plateis dividimus, ut à nobis in eis alieni participes non sint. Hinc nimirum, de quibus scriptum est: *Alieni in surrexerunt in me, & fontes quæserunt animam meam.* Aquas ergo & in plateis dividit, & solus habet, qui per hoc quod multis prædicat, se in cogitatione temporalis gloriæ non exaltat. Tunc enim possidet tempo quod docet, quando se non gaudet innotescere, sed prodesse. Ex campo ergo Propheta ad domum reducit, ut is qui ex Deo loquitur, postquam pro utilitate proximorum loquendo foras exierit, ex humilitate semper ad discutienda cordis sui secreta revocetur. Unde & subditur: [*Et tu fili hominis, ecce data sunt super te vincula, & ligabunt te in eis, & non egredieris in medio eorum.*] Cum enim prædicator quicquid ad conscientiam domus suæ reducit, super ea vincula dantur, & ligatur in eis: quia quantò plus se in cogitatione discussit, tantò amplius agnoscit justitiam quantis mortalitatis suæ infirmitatibus sit ligata. Nisi enim se ligatum conspiceret Paulus, minimè dixisset: *Desiderium habens dissolvi, & cum Christo esse.* Hinc per Psalmistam dicitur: *Ut audiret gemitum vinculatorum, & solveret filios interemptorum.* Et rursus: *Intret in conspectu tuo gemitus compeditorum.* Sæpe autem cum jam anima ad Redemptoris sui speciem contemplandam exire desiderat, cum celestibus gaudiis interesse suspirat; ipsa mortalitatis suæ vincula conspiciat & gemit, quibus adhuc in præsentem mundo ligata retinetur. Hinc est enim quod subtile omnipotentis Dei judicium intuens Hieremias, ait: *Circumspicere discavit adversum me ut non egrediar, aggravavit compedem meam.* Habemus enim compedes, ipsam infirmitatem atque corruptionem mortalitatis nostræ: sed cum tribulatio nobis & gemitus additur, ipsæ nostræ compedes aggravantur. Et quidem quamdiu in hac vita justus moras patitur, loquendo bona, prodesse aliis festinat: sed cum duras mentes conspiciat, easque considerat contentionibus occupari, prædicationis verbum retinet. Et in medio eorum non egreditur; quia à bonis quæ loqui poterat, obmutescit, sicut per Paulum dicitur: *Nihil per contentionem.* Et rursus: *Si quis vult contentiosus esse, nos talem consuetudinem non habemus.* Unde hinc quoque aptè subjungitur: [*Et linguam tuam adhaerescere faciam palato tuo, & eris mutus, nec quasi vir objurgans: quia domus exasperans est.*] Aliquando verò etiam contra resistentium

Prov. 1. e

ibid. e

Psal. 53. a

Philipp. 1. e

Psal. 101. a

Psal. 78. a

Thren. 3. a

Greg. in Ps. 101.

Phil. 2. a

1. Cor. 11. e

linguas, prædicantium corda zelo sui Dominus accendit ne taceant, sed dicta fallacium verbis veritatis premant. Unde hic subditur: [Cum autem locutus fuero tibi, aperies os tuum, & dices ad eos: Hæc dicit Dominus Deus.] Sed hæc quæ breviter sub duplici intellectu discutimus, placet ut juxta considerationem litteræ leviter tangendo transeamus. Quid enim nobis amplius per ipsa verba historię, quam virtus obedientię commendatur? Quum modò ad transmigrationem juxta fluvium Chobar pergere, modò ad campum egredi, ex campo ad domum redire Propheta præcipitur? Ut prius ex jussione pergens, & paulò post exiens, atque iterum domum rediens, & semetipsum recludens, semper suæ voluntatis arbitriũ ad divini eloquij præceptum frangat, quatenus in celesti jussione suspensus, non suam, sed conditoris sui voluntatem impleat? Cui dicitur: [Et in fili hominis, ecce data sunt super te vincula, & ligabunt te in eis, & non egredieris in medio eorum.] Quia in re notandum est, quòd adversa Propheta prænoscit, ut contra omnia pareatur. Minus enim mala contra mentem prævalent, quæ inopinata non veniunt: & tamen dum contraria prænoscentur, quanta sit in eo obedientię virtus ostenditur, qui & cognoscit quòd adversa passurus est, & tamen voci Dominicæ inobediens non est. Magna autem consideratione indigent verba, quæ protinus adduntur: [Et linguam tuam ad hærescere faciam palato tuo, & eris mutus, nec quasi vir objurans: quia domus exasperans est.] Discernendum quippe nobis est, utrum pro solis malis auditoribus, an aliquando etiam pro vitio prædicantis sermo subtrahatur. Quatuor enim qualitatibus res hæc considerata distinguitur. Nam aliquando propter malos auditores bonis tollitur sermo doctoribus. Aliquando verò propter bonos auditores datur sermo doctoribus etiam malis. Aliquando autem propter docentium atque audientium justificationem, bonis sermo doctoribus datur, ut & ipsi per meritum crescant, & auditores eorum in intellectu & vita proficiant. Aliquando verò quia nec hi digni sunt accipere quibus doctrinæ sermo profertur, neque illi doctrinæ verbum proferre qui locum docendi tenent, prædicationis sermo tollitur, ut utraque pars districtè judicetur. Propter malos namque auditores bonis sermo doctoribus tollitur, sicut nunc ad Ezechielem dicitur: [Linguam tuam ad hærescere faciam palato tuo, & eris mutus, nec quasi vir objurans: quia domus exasperans est.] Et sicut Paulo dicitur: Festina & exi velociter ex Hierusalem, quoniam non recipient testimonium tuum de me. Et sicut volentibus Apostolis prædicare in Asia, scriptum est, quia prohibuit eos spiritus Iesu. Propter bonos auditores etiam malis doctoribus sermo datur, sicut de Pharisæis Dominus dicit: Omnia quacumque dixerint vobis servate & facite: secundum vero opera eorum nolite facere: dicunt enim, & non faciunt. Propter docentium quoque meritum & audientium justificationem, sermo doctrinæ tribuitur, sicut sanctis Apostolis dicitur: Euntes docete omnes gentes. Propter malos verò auditores & indignam vitam eorum qui docere debuerant, sermo doctrinæ subtrahitur, sicut Heli ad corrigendos filios districtæ increpationis verbum non habuit: quia & ejus negligentia, & filiorum exigebat vita, ut cum eis & populus caderet, & Arca Domini capta ad allophylos transiret. Magna enim omnipotentis Dei est gratia quum iniquè agentibus datus à doctoribus sermo increpationis profertur. Quòd contrà nunc dicitur: [Et eris mutus, nec quasi vir objurans.] Delinquentes etenim objurasset, si digni ipsa objuratiõnis gratia fuissent. Sed cum in doctrina atque in silentio sit meritum tanta diversitas, ut sciri facile non possit, utrum ex auditoris, an ex ejus vitio qui doctrinæ locum vide-

S. Greg. Tom. I.

atur tenere, docendi sermo subtrahatur; quid aliud nobis, quàm seruari semper in rebus dubiis humilitas jubetur? Ut & quando loqui possumus, non extollamur, ne fortasse hæc ipsa locutionis nostræ gratia non nobis, sed non auditoribus nostris collata sit; & rursum quando loqui non possumus, hi qui nobis commissi sunt, minimè nos dijudicent: ne fortasse non ex nostro, sed ex peccato audientium loqui minimè possumus. Ad hoc ergo nobis cuncta de meritis nostra incerta sunt, ut unam certam gratiam teneamus humilitatem: quatenus & nos cum loquimur, ex omnipotentis Dei dono hoc esse, non nostrum meritum putemus. Et quando à locutione doctrinæ obmutescimus, quamvis nostra culpa sit, vos tamen hanc esse vestram specialiter credatis: ut cum vicissim mala nobis tribuimus, & bona aliis, per ipsam humilitatis gratiã fiat ut doctrinæ sermo qui ablatas fuerat, redeat. Sequitur: [Cum autem locutus fuero tibi, aperies os tuum, & loqueris ad eos: Hæc dicit Dominus Deus: Qui audit, audiat, & qui quiescit, quiescat: quia domus exasperans est.] Sepe quidam verbum Dei audire desiderant, sed dum alios conspiciunt aures avertere, etiam ipsi à salutis auditu deviant: & plerumque multi quiescere appetunt, atque à cunctis mundi hujus actibus vacare, nullis jam desiderijs terrenis succumbere: sed dum vident alios inquietè agendo proficere, atque in hoc mundo divitiis & honoribus extolli, quia necdum in via rectitudinis firmi sunt, ad prava opera ex aliorum exemplo delabuntur. Hinc est enim quòd in typo infirmantium Psalmista loquens, dicebat: Mei autem pedes pene moti pedes, pene effusi sunt gressus mei: quia zelatus sum in peccatoribus, pacem peccatorum videns. Hinc iterum dicit: Dum superbis impius, incenditur pauper. Hinc ad Hieremiam prophetam voce Dominica de Iuda & Israël dicitur: Nunquid vidisti quæ fecerit adversaria Israel? Abiit sibi ipsa super omnem montem excelsum, & sub omne lignum frondosum, & fornicata est tibi. Et dixi cum fecisset hæc omnia, Ad me convertere, & non est reversa. Ubi statim subditur qualiter ex emulatione ejus etiam Iuda cecidit, quæ stare videbatur. Ait enim: Et vidit prævaricatrix soror ejus Iuda, quia pro eo quòd machata esset adversaria Israel, dimisisset eam, & dedisset ei libellum repudij; & non timuit prævaricatrix Iuda soror ejus, & abiit & fornicata est etiam ipsa. Ecce misericors Deus contemnitur & vocat, averfantibus se signum misericordiæ aperit; quia peccandi dicit: Ad me convertere, & tamen non est reversa. Sed quia omnipotentem Deum plebs Israëlita deseruit, reverti nolens, libellum repudij accepit. Deservit videlicet peccando, sed libellum repudij accepit in suis iniquitatibus sine flagello remanendo. Anima enim quæ peccat, recedit. Sed si eam post peccatum prosperitas sequitur, nulla disciplina, nulla districtiõnis increpatione revocat ad cor: in divisione quam inter se & Dominum fecit, etiam libellum repudij accepit, ut jam velut aliena derelicta faciat mala quæ vult, zeli Dei flagella non sentiat; quatenus ad æterna supplicia profundius descendat. Sed soror ejus Iuda, quoniam dimissam Israëliticam plebem in suis voluptatibus vidit, ipsa quoque in immunditia fornicationis exarsit: Quia enim aspexit adulteram in sua pervertitate florere, etiam ipsa non timuit deterius peccare, atque à conjunctione Domini, quasi à viri legitimi cubili recedere. Unde necesse est ut peccantes quotque tunc consideremus amplius miseros, quando eos conspiciamus in culpa sua sine flagello derelictos. Hinc enim per Salomonem dicitur: Averso parvulorum interficiet eos, & prosperitas filiorum perdet illos. Qui enim à Deo avertitur, & prosperatur, tanto perditioni fit proximus, quanto à zelo disciplinæ invenitur alienus. Dicatur ergo: [Qui audit, audiat, & qui quiescit, quiescat: quia domus exasperans]

IIii ij

ad 22. c

ad 10. b

Mar. 23. b

Matr. 15. c

Marc. 16. c

1. Reg. 2. 3

& 4.

S. Bon.

Phar. lib. 3

c. 4.

Prov. 1. g

rans est.] ac si aperte diceretur: Vos, qui jam & A
 verba veritatis audire, & à prava cœpistis actione
 quiescere, nolite illos imitari, quorum me exaspe-
 rari moribus videtis. Quod tamen intelligere & ali-
 ter possumus. Quidam enim verbum audientes, non
 audiunt: quoniam aures ad sacrum eloquium pon-
 nunt, sed cor à mundi desideriis non evellunt. Et
 sunt nonnulli, qui quiescentes, minimè quiescunt:
 quia à pravis quidem actibus otiosi sunt corpore, sed
 perversitates operum ex delectatione versant in
 mente. Hinc est enim, quòd de Judæa ad captivita-
 tem perveniente scriptum est: *Viderunt eam hostes,*
 & *deriserunt sabbata ejus.* Hostes quippe sabbata
 derident, quando maligni spiritus otiosæ menti pravas
 cogitationes injiciunt, ut & si quiescit ab opere,
 non quiescat à malorum operum delectatione. Re-
 cte ergo nunc dicitur: [*Qui audit, audiat:*] quate-
 nus sic fiat sermo in * ore corporis, ut sonet in aure
 cordis. [*Et qui quiescit, quiescat:*] ut pravitate de-
 sideria repellantur à cogitatione, cum jam repulsa vi-
 dentur ab opere. Ubi ne malorum, sicut diximus,
 exempla sequantur, adjungitur: [*Quia domus exas-
 perans est.*] Mali autem etiam diu tolerantur, subito
 corruunt, & eorum pœnas infirmi conspiciunt, ne
 quorum culpas impunitas existimant, imitentur.
 Unde hic quoque ejusdem Judæa desolatio subjun-
 gitur, quæ domus exasperans vocatur, cum protinus
 Propheta suo Dominus dicit: [*Et tu sili hominis, su-
 me tibi laterem, & pones eum coram te, & describes in
 eo civitatem Hierusalem: & ordinabis adversus eam
 obsidionem, & adificabis munitiones, & comportabis
 aggerem, & dabis contra eam castra, & pones arietes
 in gyro. Et tu sime tibi sartagine ferream, & pone
 eam in murum ferreum inter te & civitatem: & obsir-
 mabis faciem tuam ad eam, & eris in obsidionem, &
 circumdabis eam. Signum est domus Israel.*] In quibus
 videlicet verbis quid aliud juxta historiam,
 nisi Hierosolyma urbis obsessio atque destructio
 designatur, & peccatoris populi afflictio exprimi-
 tur? Qui domus exasperans vocatur, cum aperte
 dicitur: [*Ordinabis adversus eam obsidionem, & ad-
 ificabis munitiones, & comportabis aggerem, &
 dabis contra eam castra, & pones arietes in gyro.*]
 Sed quia verba prophetie sic plerumque narrant
 historica, ut per hæc etiam mystica describantur; o-
 porteret ut hæc eadem dicta quæ protulimus, spiritualiter
 disseramus, maxime quia in eis interponitur quod
 teneri posse ad litteram non videtur, cum dicitur:
 [*Et tu sime tibi sartagine ferream, & pones eam in
 murum ferreum inter te & civitatem: & obsir-
 mabis faciem tuam ad eam, & eris in obsidionem.*] Nisi
 enim rebus historicis mystica miscerentur, quid sar-
 tago ferrea necessaria Propheta fuit, ut hanc inter
 se & civitatem poneret, quatenus se ab ejus obsi-
 dione separaret? Cum enim dicitur: [*Sime tibi
 sartagine ferream, & pones eam in murum ferreum
 inter te & civitatem:*] aperte declaratur, quia per
 eandem sartagine ferream, ab obsidione civitatis
 Propheta se liberum reddat. Unde & quod prædixit
 subjungitur: [*Et obsir-
 mabis faciem tuam ad eam, & eris in obsidionem.*] Ex qua re ostenditur, quia
 Propheta in eadem obsidione non erit, si sartagi-
 nem ferream inter se & civitatem murum ferreum
 ponit. Et certe sine in ea captivitate quæ prius, sive
 in ea quæ postmodum Israëlito populo contigit,
 nullus ab ejusdem captivitatis periculo liber fuit,
 sed omnes simul par calamitas involvit. Quid ergo
 intelligi juxta litteram potest, ut Propheta inter se
 & civitatem quæ obsidenda est, sartagine ferream
 ponat? Sed quamvis omne hoc quod in descriptio-
 ne lateris sub signo Hierosolymorum civitatis le-
 gitur, juxta litteram sit; nobis tamen sciendum
 est, quia typicum aliquid per sartagine figura-
 tur, & obsessio Hierosolymorum vera describitur.
 Ex qua re instruiamur, ut dum aliud completum

juxta historiam scimus, & aliud juxta allegoriam à
 ratione vacare cognoscimus, in sacro verbo utraque
 teneamus: quatenus & obsessioem Hierosolymorum,
 quæ juxta litteram postmodum facta est, in
 Propheta verbis & factis credamus esse figuratam,
 & tamen per eandem obsessioem obsidio alia, id est,
 interior designetur. In qua jure quærimus, quid per
 sartagine ferream, quæ murus ferreus dicitur, va-
 leat designari. Illam itaque obsessioem, qua Hie-
 rosolymorum civitas destructa est, jam factam no-
 vimus; sed nunc aliam intrinsecus, quæ quotidie
 agitur, requiramus. De qua per significationem di-
 citur: [*Et tu sili hominis, sime tibi laterem, & pones
 eum coram te, & describes in eo civitatem Hierusa-
 lem.*] Sed antè nobis inquirendum est, cur Ezechiel
 propheta vel quoties sublimia conspiciat, vel quoties
 B agere aliqua mystica jubetur, prius filius hominis
 appellatur? Sæpe enim sublevatur ad caelestia, &
 occultis ac invisibilibus rebus ejus mens pascitur.
 Necesse ergo est ut inter occulta quæ penetrat, filius
 hominis vocetur, ut semper agnoscat quod est, &
 nunquam extollatur de his ad quæ ducitur. Quid
 est enim Propheta ad spiritalia sublevato semper *sili
 hominis* dicere, nisi eum infirmitatis propriae me-
 morem facere? Ut conscius conditionis infirmæ,
 elevari in cogitatione non debeat de magnitudine
 contemplationis suæ. Quia verò idem Propheta, ut
 supra jam diximus, typum prædicantium, vel do-
 ctorum tenet, rectè ei nunc dicitur: [*Sime tibi la-
 terem, & pones eum coram te.*] Omnis enim doctor
 cum terrenum quæpiam auditorem ad caelestis
 verbi doctrinam suscipiat, laterem assumit. Cui dum
 loqui cœperit quæ sit retributio caelestis patriæ, quæ
 visio pacis supernæ, civitatem Hierusalem describit
 in latere. Quem coram se ponit; quia intenta mente
 qualitatè audientis considerat, id est, profectum vel
 defectum conspiciat, & juxta ejusdem intelligentiam,
 prædicationis suæ verba moderatur, ut describi in
 audientis mente civitas Hierusalem, id est, visio
 pacis possit. Dicatur ergo: [*Sime tibi laterem,*] vi-
 delicet proximi cor terrenum. [*Et pones eum coram
 te,*] scilicet ut vitam atque intellectum illius in-
 tenta mente custodias. [*Et describes in eo civitatem
 Hierusalem,*] ut ei quæ sunt superna gaudia de vi-
 sione pacis innotescas. Quasi enim jam Hierusalem
 in latere descripta est, cum terrena mens cœperit
 quæ sunt illa interna pacis gaudia vera cognoscere,
 & ad conspiciendam gloriam patriæ caelestis anhe-
 lare. Quasi interna visio pacis describitur, quan-
 do mens, quæ prius terrena sapuerat, per amorem
 jam ad contemplandam gloriam regni caelestis ele-
 vatur. Sed mox ut animus amare caelestia cœperit,
 mox ut ad visionem pacis intimæ tota se intentione
 collegerit, antiquus ille adversarius qui de celo la-
 psus est, invidet, & insidiari amplius incipit, & a-
 criores quàm consueverat tentationes admovet; ita
 ut plerumque sic resistentem animam tenter, sicut
 antè nunquam tentaverat, quando possidebat. Unde
 scriptum est: *Fili, accedens ad servitutem Dei, sta in Eccli. 2. 4*
 iustitia & timore, & prepara animam tuam ad tenta-
 tionem. Unde & daemoniacus qui à Domino sana-
 tur, ab exeunte demone discerpitur, sicut scriptum
 est: *Et clamans & multum discerpens eum, exiit ab Marc. 9. 4*
 eo. Quid est enim quòd obsessum hominem anti-
 quus hostis quem possessum non discerpserat, de-
 ferens discerpit, nisi quòd plerumque dum de corde
 expellitur, acriores in eo tentationes generat,
 quàm prius excitaverat quando hoc quietus possi-
 debat? Unde & Israëlita quoque ad Moysen &
 Aaron dicunt: *Videat Dominus, & judicet, quoniam Ecodis. 4*
 facere fecistis odorem nostrum coram Pharaone & ser-
 vis ejus, & prabulistis ei gladum, ut occideret nos.
 In Moysen enim & Aaron, Lex & Propheta figu-
 rati sunt. Et sæpe apud se infirmus animus quasi con-
 tra sacra eloquia murmurat: quia postquam verba

Thren. 1. c.
 supra lib. 5.
 Moral. c. 22

* al. aure

Lib. 26. Me-
 ral. c. 5. &
 lib. 2. Pass.
 c. 30.
 Hieron. in
 Ezech.

caelestia audire & sequi cœperit, regis Ægyptij ad-
 veritas, id est, maligni spiritus tentatio excrevit.
 Debet ergo vigilanter doctor proficienti animæ,
 quæ illam tentationes sequantur innotescere, ut cau-
 tam se valeat contra maligni spiritus insidias præpa-
 rare. Unde bene nunc post descriptam civitatem
 Hierusalem in latere, dicitur Propheta: [*Et ordi-
 nabis adversus eam obsidionem, & edificabis muni-
 tiones, & comportabis aggerem.*] In qua enim jam
 pacis visio describitur, ei necesse est ut tentationum
 bella nuncientur. Nam ut valeat ad illa pacis gaudia
 æterna pertingere, hanc hic proculdubio oportet
 tribulationum certamina multa sustinere. De qua
 bene dicitur: [*Ordinabis adversus eam obsidionem.*]
 Prædicator quippe contra erudiendam animam ob-
 sidionem ordinat, cum præmonendo indicat, qui-
 bus se modis vitia virtutibus opponant, quo modo
 luxuria castitatem feriat, qualiter ira tranquillitatem
 animi perturbet, quantum inepta lætitia vigorem
 mentis resolvat, qualiter multiloquium munitio-
 nem cordis destruat, quo modo invidia charitatem
 interficiat, quemadmodum superbia arcem humili-
 tatis effodiat, qualiter fallacia cum veritatem in ser-
 mone corruerit, hanc etiam in cogitatione cor-
 rumpat, ut qui verum dicere noluit quod intellexit,
 jam nec intelligat quod dicere valeat. Ordinatur ergo
 ad prædicatore obsidio, cum per sanctæ admoni-
 tionis verba singulis quibusque virtutibus, quæ vel
 quibus modis vitia insidientur ostenditur. Et contra
 Hierusalem, quam describit in latere, prædicator
 munitiones ædificat, quando mala quæque quam
 munita contra mentem veniant, demonstrat; ut se-
 se vitia sub virtutum specie abscondant; quatenus,
 sicut sæpe jam diximus, immoderata ira iustitia vi-
 deri appetat; & disciplinæ remissio, mansuetudo vi-
 deri velit; & tenacia sese parsimoniam nominet; &
 inordinata rerum effusio se benevolentiam appellet.
 Quasi enim ædificatæ contra mentem munitiones
 sunt, quando vitia sub virtutum specie excrevant,
 & in alto se ostendunt per imaginem, quæ in imo ja-
 cent semper per actionem. Adhuc quoque additur:
 [*Et comportabis aggerem.*] Quod enim mens deside-
 rare caelestia cœperit, eò in illam maligni spiritus
 tentationibus suis terrenas amplius cogitationes ex-
 aggerant. Propheta ergo aggerem comportat, cum
 prædicator sanctus bonis mentibus qualiter terrena
 desideria subrepere solent, denunciat. Atque adhuc
 additur: [*Et dabis contra eam castra, & ponet arie-
 tes in gyro.*] Quasi dat contra animam doctor castra,
 quando malignorum spirituum contra eam collec-
 tas atque adunatas insidias indicat, ut aliquando non
 solummodo ex uno, sed ex conjunctis vitiis simul
 tentent. Nam sunt quædam vitia quasi per quamdam
 sibi cognationem propinqua, sicut dissolutio spiri-
 tus, appetitus gulæ, & immunditia luxuriæ: sicut
 multiloquium, fallacia, atque perjurium. Ex disso-
 lutione quippe spiritus mens ad ingluviem ventris
 rapitur: & dum cibus venter extenditur, ad luxu-
 riam caro trahitur superbiendo captiva. Et rursus
 ex multiloquio fallacia generatur: quia valde diffi-
 cile est, ut qui multa loquitur, non etiam mentiatur:
 & sæpe mendacium etiam perjurio tegitur, ut ante
 humana iudicia veletur. Superbia quoque esse sine
 invidia atque inani gloria nullatenus potest. Super-
 bus etenim quisque honorem quem ipse ambit, aliis
 invidet. Et cum hunc fortasse obtinuerit, in elatio-
 nem gloriæ temporalis attollitur, atque quod alios
 conspiciat minimè percipere potuisse, hoc se per ina-
 nem gloriam gaudet præ ceteris habere. Sciendum
 quoque est, quia sæpe nonnulla vitia ad mentem
 non simul veniunt, sed supponuntur, ut unum al-
 teri in tentatione succedat. Et aliud contra faciem
 venit, aliud verò in tentationem se ex latere subjicit:
 quatenus dum alteri resistitur, ab altero mens de-
 cepta capiatur. Ipsa enim quæ superius diximus vi-

tia, plerumque se alia pro aliis furtivè supponunt,
 sicut nonnunquam, dum iram vincere in nobismet-
 ipsis conamur, plus quam necesse est lenitas mentem
 occupat, ut asperitatem peccantibus quam oportet
 minimè proponat. Sæpe verò, dum nobis inesse inca-
 cauta lenitas displicet, zelus se in furem trahit, at-
 que extra patientiæ limitem animum captivum rapi-
 pit. Quia ergo permixta simul vitia atque adunata
 contra mentem veniunt, recte in prædicatoris ore
 contra descriptam Hierusalem castra proponuntur.
 Et quia aliquando singula hinc inde sensum ferunt,
 in gyro arietes ordinantur. Ponit ergo prædicator
 arietes in gyro, dum cautè denunciat, quam blandè
 luxuria percutit, quam asperè impatentia occidit,
 quam laboriosè avaritia accendit & interimit, quam
 tumidè superbia extinguit. In gyro itaque arietes
 ponere, est prædicando ostendere qui undique so-
 leant animam mucrones vitiorum ferire. Sequitur:
 [*Et tu sume sartaginem ferream, & ponet eam in
 murum ferreum inter te & civitatem.*] Quia ferrum
 forte metallum est, & in sartagine cibus frigitur,
 quid per sartagine ferream, nisi spiritalis zeli for-
 tis fritura signatur? Omnis quippe spiritalis zelus
 doctoris animam frigit; quia valde cruciatur dum
 infirmos quosque æterna deserere, & rebus tempo-
 ralibus delectari conspiciat. Quam bene Paulus sar-
 taginem ferream sumperat, quum zelo animarum
 cruciatus dicebat: *Quis infirmatur, & ego non infir-
 mor? Quis scandalizatur, & ego non uxor?* Ipsum
 suum cor quod animarum zelo succenderat, quid ali-
 aliud quam sartaginem fecerat, in quo amore virtu-
 tum contra vitia ardebat? Quod enim urebatur,
 sartago erat. Inardescere enim & coquebat, quia
 incendebatur amaritudine: sed virtutum alimenta
 preparabat ex sua afflicta cogitatione. Sed quid est
 quod eandem sartaginem Propheta inter se & civi-
 tatem murum ferreum ponit, nisi quod idem fortis
 zelus qui nunc in mente doctoris agitur, in die ex-
 tremi iudicij inter eum & animam quam à vitiis zel-
 lat, testis est? ut est audire is qui docetur, nolue-
 rit, doctor tamen pro zelo quem exhibet, de audi-
 toris negligentia reus non sit. Murum ergo ferreum
 inter se & civitatem ponit: quia ultionis tempore in-
 de doctor à damnationis periculo munitur, unde
 nunc per zelum custodiæ cordis frixuram patitur.
 Nullum quippe omnipotenti Deo tale est sacrifi-
 cium, quale est zelus animarum. Hinc enim Psal-
 mista ait: *Zelus domus tuæ comedit me.* Quantum
 verò fritura cordis quæ spiritali zelo agitur, omni-
 potentem Dominum Deum placat, aperte ostendi-
 tur, cum offerri per legem similia in sacrificium ju-
 betur. De qua scriptum est: *In sartagine oleo consper-
 sa friget, offerretque eam calidam in odorem sua-
 vissimum Domino sacerdos qui patri jure successerit,
 & tota cremabitur in altari.* Tunc enim similia in
 sartagine frigitur, cum munda mens iusti per * zeli
 sancti ardorem crematur. Quæ conspergi oleo præ-
 cipitur, id est, charitatis misericordiæ misceri, quæ
 in conspectu omnipotentis Domini ardet, & lucet.
 Conspergatur ergo oleo mens quæ in sartagine frigi-
 tur: quia in sancti zeli distractione necesse est ut ex
 misericordiæ virtute & ardeat & clarescat. Amat
 enim eundem ipsum quem insequi videtur. Unde &
 calida in odorem suavissimum Domino offerri præ-
 cipitur: quia si amorem zelus non habet, ea quæ
 de sartagine offertur, calorem similia amisit. Et no-
 tandum quis eam offerre præcipitur, videlicet sacer-
 dos qui patri jure successerit. Ille enim sacerdos pa-
 tri jure succedit, qui esse se omnipotentis Domini filium
 demonstrat moribus, atque à nobilitate in ima-
 operum suorum ignobilitate non discrepat. Quæ in
 altari tota cremari præcipitur, ut videlicet holocau-
 stum fiat. Holocaustum enim totum incensum dici-
 mus. Unde & in translatione altera hoc in loco hæc
 eadem similia quæ in sartagine frigitur, holocaustum

2. Cor. 11. d

1. Cor. 11. d

Psal. 68.

Levit. 6.

Pate. ibid.

* al. zelum

sancti a-

moris

fieri iubetur. Hoc autem inter holocaustum & sacrificium distat: quia omne quidem holocaustum sacrificium est, non omne sacrificium holocaustum. Sunt enim multa bona, quæ aguntur sacrificia, sed holocaustum non sunt: quia totam mentem in amore spiritali minimè incendunt. Qui enim sic operantur ea quæ Dei sunt, ut tamen & quædam quæ sunt sæculi non relinquunt, nimirum sacrificium & non holocaustum offerunt. Qui autem cuncta quæ mundi sunt, deserunt, & totam mentem igne divini amoris incendunt, hi nimirum omnipotenti Domino sacrificium & holocaustum fiunt. Similia itaque in sartagine, est munda mens iusti in zeli spiritalis afflictione; quæ per sollicitudinem animarum frigitur, & non solum sacrificium, sed etiam holocaustum Domino esse deputatur. Sumamus ergo sartagine ferream, & ponamus eam murum ferreum inter nos & civitatem, id est, assumamus zelum fortem, ut inter nos & auditoris nostri animam inveniamus * hanc postmodum fortem munitionem. Tunc enim hunc murum ferreum inventuri sumus, si nunc eum fortiter tenemus, videlicet docendo, custodiendo, suadendo, increpando, mulcendo, terrendo, aliquando leniter, aliquando verò etiam severius agendo. De qua severitate rectè subditur: [*Et obfirmabis faciem tuam ad eam, & erit in obsidione.*] Quid est obfirmare faciem ad Hierusalem in latere descriptam, nisi ut ei animæ, cui cælestis pacis visionem doctor denunciat, si adhuc eam infirmari in suis actibus conspiciet, remissioem & clementiorem se minimè ostendat? Unde scriptum est: *Ezech. 7. d. Filia tibi sunt? serva corpus illarum, & non ostendas hilarem faciem tuam ad illas.* Infirma quippe animæ

A atque appetitui mundi deditæ, aliquando melius ex severitate servantur: ut obfirmata facies, id est, per severitatis custodiam ab omni spe frivole remissionis abducta, inconstantem animam terreat, atque à delectatione vitiorum distractionis vigore constringat. Quod cum à doctore agitur, semper necesse est, ut dulcedo & humilitas in corde teneatur; quatenus & multum amet, & nunquam contra eum per elationem superbiat, cui tamen amorem suum & humilitatem pro utilitate ejus prodere recusat. Sequitur: [*Et circumdabis eam.*] Circumdat doctor auditoris animam, cum in omne quod in hac vita agitur, tentationum laqueos apponi posse denunciat: ut dum ubique fit mens pavida, ubique circumspicita, quanto timidior, tanto vigilantior vivat. Sequitur: [*Signum est domui Israel.*] Si ad historiam obsidionis quæ juxta litteram facta est, signum est domui Israel quod Propheta fecit: si ad mysterium quod quotidie erga uniuscujusque animam à doctore agitur, signum est domui Israel & hoc quod egit, & hoc quod * agendum nunciavit: quia sicut domus Israel obsidionem corporaliter pertulit, ita unaquæque anima quæ jam servire omnipotenti Deo incipit, obsidentes se insidias malignorum spirituum sentit. A quibus si verè eripi appetit, scire debet quia eripi sua virtute non possit; sed ejus necesse est ut adjutorium speret, qui nos & in carne corruptibili viventes, per redemptionis suæ mysterium potest etiam super spiritus, qui sunt sine carne, roborare, Jesus Christus Dominus noster: Qui vivit & regnat cum Patre in unitate Spiritus sancti Deus, per omnia sæcula sæculorum. Amen.

Libri primi Homiliarum S. Gregorij super Ezechielem Finis.

